

Broj
53/12

SLUŽBENE NOVINE
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНЕ НОВИНЕ
ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

Godina XIX – Broj 53

Srijeda, 20. 6. 2012. godine
SARAJEVO

ISSN 1512-7079

На основу члана 65. став 2. Закона о рударству Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број 26/10), федерални министар енергије, рударства и индустрије доноси

ПРАВИЛНИК **о садржају, редослиједу израде, саставним дијеловима и** **начину израде рударских пројеката**

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником уређује се садржај, редослијед израде, саставни дијелови и начин израде рударских пројеката.

Члан 2.

Програмирање развоја рудника и планирање у рударским и другим правним лицима која се баве експлоатацијом минералних сировина, поред планова који се доносе на основу посебног закона, врши се и путем израде програма развоја рудника.

Члана 3.

За извођење рударских радова и градњу рударских објеката, градњу и кориштење подземних и надземних објеката у и ван експлоатационог поља и који нису везани за експлоатацију минералних сировина и уградњу постројења израђују се пројекти и то:

- главни рударски пројекат,
- допунски рударски пројекат, и
- поједностављени рударски пројекат.

II. ПРОГРАМИ РАЗВОЈА РУДНИКА

Члан 4.

Програми развоја рудника израђују се за одређено вријеме и то:

- Дугорочни програм развоја, период 10 и више година,
- Средњорочни програм развоја за период до 10 година, и
- Краткорочни програм развоја за период од три године.

Програме развоја рудника израђују, за своје потребе правно лице које се бави експлоатацијом минералних сировина или овлаштено правно лице за израду техничке документације, за свако лежиште посебно или групу мањих лежишта.

Програм развоја рудника служи као основа за израду одговарајућих рударских пројеката и планова рада.

Програм развоја рудника израђује се по правилу за разматрани период експлоатације лежишта, и то на основи познатих резерви минералне сировине утврђених према Правилнику о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви чврстих, течних и гасовитих минералних сировина и подземних вода и вођењу евиденције о њима („Службене новине Федерације БиХ“, број 36/12), према категоријама, А, Б и Ц 1, односно за период од најмање 3 године.

Члан 5.

Основа за израду програма развоја чине:

1. Елаборат о класификацији, категоризацији и прорачуну резерви минералних сировина који је потврдило Федерално министарство енергије, рударства и индустрије односно кантонално министарство надлежно за рударство за минералне сировине из своје надлежности.

2. Топографска основа - графичка документација, ситуациони нацрт експлоатационог поља и ситуациони планови,

3. Елаборат о испитивању употребљивости минералних сировина за економску примјену, и

4. Полазни подаци за просторни план.

Члан 6.

Програм развоја рудника састоји се од:

- генералног рјешења експлоатације лежишта,
- идејног рјешења главних рударских објеката,
- основног рјешења помоћних рударских објеката,
- програма оптималног редослиједа изградње, главних и помоћних рударских објеката, и
- програма истражних радова и допунских испитивања потребних за израду рударског пројекта.

Члан 7.

Генерално рјешење експлоатације лежишта мора да садржи:

- геолошко-индустријске карактеристике лежишта,
- оријентационо ограничење рударских објеката у простору, и
- оцјену утицаја рударских радова у простору.

Члан 8.

Геолошко-индустријске карактеристике лежишта садрже:

- геолошке карактеристике лежишта,
- врсту, квалитет и количину минералне сировине,
- хидрогеолошке карактеристике лежишта,
- инжењерско-геолошке карактеристике лежишта и литолошких чланова,
- друге специфичне карактеристике лежишта, које би могле да утичу на сигурност и економичност експлоатације, и
- анализу добијених полазних података.

Члан 9.

Оријентационо ограничење рударских објеката у простору садржи:

- анализу и подјелу лежишта према начину експлоатације,
- подјела лежишта на главне производне објекте,
- одређивање генералне локације објеката за припрему и оплемењивање,
- коридоре за међусобно повезивање објеката и за повезивање са вањским саобраћајницама,
- одређивање потенцијалних површина за одлагање откривке и јаловине,
- генерални размјешта са коридорима за транспорт,
- утврђивање индустријске зоне рудника у склопу просторног уређења Федерације Босне и Херцеговине, кантона односно подручја општине, и
- збрињавање отпада од истраживања, експлоатације и прераде.

Члан 10.

Оцјена утицаја рударских радова у простору садржи:

- категоризацију земљишта које ће доћи под утицај рударских радова,
- бројност и структуру становништва које живи у зони утицаја рударских радова,
- јавне и остале објекте у зони утицаја рударских радова,
- могући утицај рударских радова на режим подземних и површинских вода, и
- остале утицаје рударских радова на околиш.

Члан 11.

Идејно рјешење површинског копа, јаме, лежишта које се експлоатише бушотинама и других производних објеката (главни рударски објекти) садржи:

- анализу радне средине,
- ограничење производног објекта, са прорачуном обухваћене минералне сировине и откривке за површинске копове,
- могући и потребни капацитет производног објекта,
- избор система експлоатације у варијантама, са помоћним објектима,
- распоред постојећих и нових бушотина, и
- основне економске показатеље.

Члан 12.

Анализа радне средине садржи:

- геолошке и геомеханичке карактеристике минералне сировине и пратећих стијена,
- агресивна и експлозивна својства прашине,
- гасоносност лежишта (везане гасове),
- водоносност, утврђивање присуства слојних флуида (текућине, гасови и гасови отопљени у текућинама) и зона са повишеним притисцима, и
- остале карактеристике минералне сировине и кровинских и подинских наслага које утичу на избор система експлоатације.

Члан 13.

Ограничење производног објекта са прорачуном обухваћене минералне сировине и откривке за површинске копове садржи:

- одређивање димензија откопних поља и граничних дубина за површинску или јамску односно бушотинску експлоатацију,
  - подјела лежишта на ревире, откопна поља,
  - обрачун откривке и минералне сировине у ограниченом површинском копу,
- и
- обрачун експлоатационих резерви.

Члан 14.

Могући и потребни капацитет производног објекта садржи:

- прорачун могућег капацитета објекта,
- прорачун броја откопних јединица (бушотина), и
- прорачун минималних времена отварања и припремања.

Члан 15.

Избор система експлоатације у варијантама садржи:

- анализу критерија за избор система експлоатације,
- кратак приказ система експлоатације и комплекса опреме који се користи у аналогним условима,
- избор могућих метода експлоатације и комплекса механизације за разматрање у варијантама,
- избор мјеста, начина отварања и развоја производног објекта у варијантама,
- размјештај маса откривке и јаловине и отпада по одлагалиштима и јаловиштима,
- локацију помоћних објеката и саобраћајница унутар производног објекта,
- губитке минералне сировине и осиромашење,
- прорачун експлоатационих резерви,
- опис основних и помоћних производних процеса са грубим димензионисањем кључне опреме, и
- утицај рударских радова на околиш и заштиту околиша.

Члан 16.

Основни економски показатељи кориштења главног рударског објекта садрже:

- оцјену инвестиционих улагања,
- оцјену продуктивности,
- оцјену економичности, и
- оцјену рентабилности и др.

Члан 17.

Идејна рјешења за рударске објекте за предвиђени технолошки процес садрже:

- услове које објекат односно постројење треба да испуњава с обзиром на његову функцију и намјену у технолошком процесу,

- локацију означену на ситуационом плану,
- димензије с обзиром на технолошки процес, габарите постројења и уређаја, начин градње, осигурања, као и примјену прописаних техничких мјера заштите, прописа и стандарда,
- утјецај на околиш и заштиту околиша,
- избор начина транспорта откопане минералне сировине, и
- предмјер и предрачун.

Члан 18.

Идејно рјешење главног рударског објекта за припрему и оплемењивање минералних сировина садржи:

1. Анализу резултата истраживачких радова релевантних за дефинисање основних и помоћних производних процеса;
2. Дефинисање потребног капацитета објекта;
3. Избор могућих система припреме и оплемењивања минералних сировина у варијантама у којима треба обрадити:
  - принципјелне технолошке шеме,
  - квантитативно-квалитативне шеме, и
  - шему распореда постројења и уређаја;
4. Утицај рада објекта на околиш и заштиту околиша, и
5. Основне економске показатеље кориштења главног рударског објекта (члан 16. овога правилника).

Члан 19.

Основна рјешења помоћних рударских објеката садрже:

- рјешење за саобраћајнице,
- рјешење комплекса за сервисирање и одржавање опреме,
- рјешење за складиште,
- рјешење објеката за снабдијевање водом,
- рјешење објеката за снабдијевање електричном енергијом, компримираним ваздухом, топлотом, загријавање и вентилацију,
- рјешење система веза,
- рјешење за остале помоћне објекте, и
- рјешење заштите околиша од утицаја рударских радова.

Члан 20.

Рјешење за саобраћајнице садржи:

- шему повезивања главних и помоћних објеката међусобно, као и повезивања са јавним саобраћајницама,
- дефинирање сврхе кориштења саобраћајница и могућег оптерећења по носивости и учесталости,
- избор система транспорта у варијантама са основним димензионисањем, и
- избор траса за саобраћајнице.

Члан 21.

Рјешење комплекса за сервисирање и одржавање опреме садржи:

- врсту и број машина које ће се сервисирати и одржавати,
- принципјелну шему технолошког поступка сервисирања и одржавања опреме, и
- утврђивање основних габарита радионичког простора са прорачуном капацитета основне опреме у радионицама.

Члан 22.

Рјешењем за складишта, на основу стандарда и норматива и усвојеног обима ремонтних радова, одређују се димензије и распоред складишног простора, како у јами, тако и на површини, капацитет складишног простора и оцјена инвестиционих улагања.

Члан 23.

Рјешење објеката снабдијевања водом садржи:

- оријентациони биланс потреба,
- могуће изворе снабдијевања, и
- оријентационе локације за снабдијевања и одводњавање.

Члан 24.

Рјешење објеката за снабдијевања електричном енергијом, компримираним ваздухом, топлотом, загријавање и вентилацију, посебно за сваки вид енергије, садржи:

- оријентациони биланс потреба,
- могуће изворе снабдијевања,
- локацију прикључака на изворе, и
- коридоре за развођење.

Члан 25.

Рјешење система везе садржи:

- оријентациони попис потреба веза на површини и јами, везе са јавном телефонском мрежом,
- анализу и приказ алармне сигнализације, и

- потенцијални систем везе.

Члан 26.

Рјешења за остале помоћне објекте садрже:

- оријентациони биланс потреба,
- опис и намјену објекта,
- габарите, и
- уклапање у архитектонско- грађевинска рјешења.

Члан 27.

Рјешење заштите околиша од утицаја рударских радова садржи:

- приказ очекиваних оштећења површине и штетног дјеловања рударских радова на околиш,
- оријентационо рјешење очувања површине од деформација,
- потенцијалне могућности рекултивације земљишта оштећеног рударским радовима, начин ликвидације одлагалишта,
- концепцијско рјешење заштите ваздуха од загађивања, радијације, буке, вибрације и сеизмичког дјеловања минирања,
- оријентационе локације за пресељење становника из угрожених зона, и
- концепцијско рјешење социјалне проблематике становништва у зони утицаја рударских радова.

Члан 28.

Програм оптималног редослиједа изградње и рада главних и помоћних рударских објеката садржи:

1. Упоредни преглед варијанти идејних рјешења главних рударских објеката;
2. Упоредни преглед варијанти основних рјешења помоћних објеката;
3. Избор оптималног редослиједа изградње главних и помоћних (кључних) објеката који садржи:
  - избор оптималних варијантних идејних рјешења главних рударских објеката,
  - избор оптималних помоћних кључних објеката,
  - генералну динамику производње и изградње, и
  - очекиване дугорочне економске ефекте.

Члан 29.

Програм истражних радова и допунских испитивања садржи правце истраживања на лежишту минералних сировина у циљу добијања подлога за израду рударских пројеката.

Програмом се утврђују врста, обим, намјена и динамика истраживања.

III. РУДАРСКИ ПРОЈЕКТИ

Члан 30.

Рударски пројекти су:

1. Главни рударски пројекат;
2. Допунски рударски пројекат, и
3. Поједностављени рударски пројекат.

Члан 31.

Према специфичностима рударско-техничких увјета експлоатације лежишта и могућностима припреме и оплемењивања минералних сировина и рударско-геолошким условима за објекте који су и нису везани за експлоатацију минералних сировина, а налазе се ван експлоатационог поља рударски пројекти су:

- рударски пројекат површинског копа или његовог дијела;
- рударски пројекат јаме или њених хоризоната, ревира и откопних поља,
- рударски пројекат бушотинске експлоатације лежишта,
- рударски пројекат постројења припреме и оплемењивања минералних сировина, и
- рударски пројекти подземних и надземних објеката који се раде рударским методама и постројења који се налазе у и ван експлоатацијског поља.

Рударским пројектом, поред техничких рјешења, прорачуна и графичке документације, морају бити ријешена питања сигурности људи, подземних, површинских и сусједних објеката, као и примјене савремених достигнућа и методе рударске науке и технике, узимајући у обзир прописе, нормативе и БАС стандарде, а уколико исти, за дату област, не постоје, стандарде који су примјењени у ЕУ.

IV. ГЛАВНИ РУДАРСКИ ПРОЈЕКАТ

Члан 32.

Главни рударски пројекат површинског копа или његових дијелова, односно јаме или њених дијелова (ревира, хоризоната и откопних поља) на основу којих се изводе рударски радови експлоатације угља, металних и неметалних минералних сировина односно бушотинске експлоатације састоји се од:

1. општег дијела,
2. пројектних рјешења, и
3. техничких пројеката појединих фаза рада технолошког процеса, рударских објеката, постројења и уређаја.

Члан 33.

Општи дио главног рударског пројекта а према величини лежишта, односно експлоатационог поља, врсти минералне сировине, рударско-геолошким условима експлоатације, степену угрожености од потенцијалних природних опасности и опасности везаних за будући систем површинске, подземне или бушотинске експлоатације садржи:

1. Податке о лежишту или дијелу лежишта минералне сировине и пратећих стијена;
2. Графичку документацију, и

3. Приказ рјешења датих у програму развоја рудника, кратак приказ пројектованог рјешења и образложење у случају одступања од рјешења из програма развоја рудника.

Члан 34.

Подаци о лежишту или дијелу лежишта минералне сировине и пратећим стијенама садрже:

- врсту, квалитет и количину минералне сировине,
- локалитет на коме се лежиште, односно експлоатационо поље минералне сировине налази,
- начин на који је лежиште, односно експлоатационо поље минералне сировине истражено и оконтурено,
- рударско-геолошке, тектонске, хидролошке и хидрогеолошке односе у лежишту, односно експлоатационом пољу,
- геомеханичке карактеристике минералне сировине и пратећих стијена,
- гасоносност лежишта (везани гасови),
- присутност слојних флуида и зона са повишеним слојним притисцима,
- агресивна својства прашине,
- склоност минералне сировине самозапаљењу и радиоактивним емисијама,
- експлозивна својства минералне сировине,
- водене токове и количине падавина,
- климатске прилике у подручју лежишта, односно експлоатационом пољу,
- резултате пробних црпљења из основних водоносних хоризоната са хемијским карактеристикама подземних вода и статичким нивоима подземних вода у овим хоризонтима,
- педолошка испитивања земљишта формираног од пратећих стијена лежишта,
- друге специфичне карактеристике лежишта минералне сировине и пратећих стијена које могу утицати на сигурно извођење рударских радова и економичност експлоатације,
- податке о постојећим рударским радовима од утицаја на пројектовани површински коп, јаму односно бушотинску експлоатацију лежишта и то:
  - начин и обим извршених рударских радова у земљи и на површини,
  - методе откопавања начин припрема и разраде лежишта,
  - стање рударских радова у земљи и на њеној површини, и
  - постојеће грађевинске објекте на површини, транспортне комуникације, културу земљишта и друге елементе од значаја за уклапање Главног рударског пројекта површинског копа, јаме односно бушотинске експлоатације лежишта у постојеће услове.

Члан 35.

Графичка документација садржи:

- ситуациони нацрт одобреног експлоатационог поља, размјере 1:1000, 1:2500 или 1:5000 овисно о величини експлоатационог поља, са изохипсама на одговарајућој еквидистанцији, са уцртаним постојећим грађевинским и инфраструктурним објектима, културом земљишта, водотоцима, границама лежишта минералне сировине и др.,
- геолошку карту експлоатационог поља.

- ситуациони план рудника,
- структурну карту лежишта са изолинијама квалитета минералне сировине и др.,
- структурне геолошке профиле кроз лежиште минералне сировине по истражним линијама,
- хидрогеолошку карту ширег подручја са уцртаним водним токовима и објектима, изолинијама нивоа подземних вода и основних водоносних хоризоната,
- структурне хидрогеолошке профиле кроз лежиште, односно експлоатационо поље, и
- план постојећих површинских копова, јама односно бушотинско експлоатационо поље, и
- план изграђених и нових бушотина.

Члан 36.

Пројектна рјешења рударског пројекта површинског копа или његовог дијела садрже:

- рударско-технолошки дио,
- план распореда рударских објеката,
- транспорт,
- одводњавање и заштиту од површинских и подземних вода,
- снабдијевање погонском енергијом,
- снабдијевање индустријском и питком водом,
- снабдијевање топлинском енергијом (за загријавање радног простора, купање радника и др.),
- ремонт и одржавање,
- заштита околиша,
- рекултивацију (уређење рударским радовима захваћеног простора),
- рјешење система веза, аутоматског управљања и информисања и алармне сигнализације, и
- списак и термински план завршетка рударских пројеката.

Члан 37.

Рударско-технолошки дио садржи:

- ограничење површинског копа и одлагалишта са анализама стабилности,
- геометријску анализу површинског копа,
- подјелу рада површинског копа на периоде експлоатације,
- могуће правце развоја површинског копа у плану и по дубини,
- прорачун запремине инвестиционе откритке,
- могуће капацитете површинског копа,
- избор система експлоатације и комплексне механизације са техничким описом и прорачунима по производним и радним процесима,
- отварање и развој у плану и по дубини,
- обрачун и ребаланс маса у ограниченом површинском копу и одлагалишту са откопним губицима и осиромашењима,
- календарски план рударских радова,
- избор главне опреме у односу на природне и техничке факторе,

- избор величина и прорачуне капацитета основних и помоћних машина и уређаја за утовар, транспорт и одлагање,
- приказ потребне радне снаге, и
- мјере сигурности и заштите.

Члан 38.

- План распореда рударских објеката садржи:
- услове које објекти, уређаји и постројења у технолошком процесу треба да испуњавају с обзиром на своју функцију,
  - локацију појединих објеката и постројења,
  - ситуациони план рудника,
  - идејна рјешења за поједине дијелове технолошког процеса, и
  - димензије објеката, габарите машина и уређаја.

Члан 39.

- Транспорт у којем треба да су обрађени:
- избор врсте унутарњег транспорта,
  - избор величине и капацитета транспорта,
  - шема транспортних путева,
  - одржавање транспортних средстава и путева, и
  - вањски транспорт.

Члан 40.

- Одводњавање и заштита од подземних и површинских вода садрже:
- анализу фактора од битног утицаја на одводњавање,
  - избор основне концепције начина и режима оцјењивања са прорачуном основних параметара,
  - избор основне концепције система и режима одводњавања,
  - избор основне концепције оцјењивања и друге припреме земљишта на којем ће се лоцирати одлагалишта, и
  - рјешења заштите од изненадних провала површинске воде у површински коп односно одлагалиште.

Члан 41.

- Снабдијевање погонском енергијом садржи:
1. Врсте усвојене енергије и разлоге,
  2. Снабдијевање електричном енергијом, које садржи:
    - приказ постојеће електроенергетске мреже,
    - шему напајања електричном енергијом,
    - прорачун потребне снаге извора напајања електричном енергијом,
    - локацију прикључака рудничке мреже на изворе напајања,
    - спецификацију и главне карактеристике појединих ТС и високонапонских потрошача,
    - локацију и основне карактеристике рудничке високонапонске мреже, и
    - локацију и основне карактеристике појединих трансформаторских станица.
  3. Производња и развођење компримираног ваздуха који садрже:

- биланс потребних количина компримираног ваздуха, и
- начин развођења, локације и основне карактеристике главних прикључака.

Члан 42.

Снабдијевање индустријском и питком водом садржи:

- биланс потреба за индустријском и питком водом,
- изворе снабдијевања и локацију објеката за снабдијевања водом,
- систем за снабдијевања водом- трасе водоводне мреже, и
- систем канализационе мреже-трасе.

Члан 43.

Снабдијевања топлотом садржи:

- биланс потребне топлотне енергије,
- капацитет топлоте,
- топлотну мрежу и инсталације, и
- топлотну изолацију.

Члан 44.

Ремонт и одржавање садрже:

- обим ремонтних радова,
- објекте и уређаје за ремонт,
- опрему и организацију ремонта, и
- репро-материјал и складишни простор.

Члан 45.

Заштита околиша садржи:

- изворе емисије штетних гасова,
- средства и методе за спречавање загађивања околиша, и
- методе и средства за смањење емисије штетних материја у околиш.

Члан 46.

Рекултивација садржи:

- структуру површина по намјени кориштења,
- избор култура за рекултивацију у односу на природне и економске услове, и
- техничку рекултивацију површина (уређење рударским радовима према пројекту захваћеног простора).

Члан 47.

Рјешење система веза, аутоматског управљања и информисања и алармне сигнализације, садржи:

- задатке система веза,
- укључивање у постојећи јавни систем,
- основни концепт аутоматизације, управљања и информисања и алармне сигнализације,

- приказ система веза.

Члан 48.

Списак и термински план завршетка главних рударских пројеката површинског копа или његових дијелова по фазама или периодима експлоатације, дијеловима технолошког процеса, главних пројеката рударских и других објеката, постројења уређаја и саобраћајница на основу којих се приступа отварању и експлоатацији површинског копа или другим радовима којима се осигурава континуирано извођење радова за пројектовано освајање капацитета на минералној сировини.

Члан 49.

Пројектна рјешења рударског пројекта јаме садрже:

- рударско-технолошки дио,
- методу откопавања,
- транспорт,
- провјетравање,
- одводњавање,
- снабдијевање погонском енергијом,
- телефонске везе, даљински надзор, сигнализацију и алармну сигнализацију,
- снабдијевање индустријском и питком водом, и
- рекултивацију (уређење рударским радовима захваћеног простора).

Члан 50.

Рударско-технолошки дио садржи:

- границе јамског поља, односно хоризоната, сигурносних и заштитних стубова,
- производни капацитет,
- вијек експлоатације,
- избор методе откопавања,
- избор откопне опреме и основних карактеристика технологије откопних радова,
- основне димензије откопне јединице,
- интензитет (динамика) откопавања лежишта,
- степен искориштења лежишта,
- подјела јамског поља на ревири, међухоризонте, етаже и сл.,
- избор одговарајућих рјешења, отварања и разраде,
- динамика и рок изградње,
- начин и систем освајања производних капацитета,
- уклапање нове јамске производне јединице у производне и друге техничке капацитете рудника,
- приказ потребне радне снаге,
- мјере сигурности и заштите, и
- цртеже и планове у прописаној размјери.

Члан 51.

Метода откопавања садржи:

- систем и начин откопне припреме са елементима и димензијама откопног поља,
- геометрију откопне јединице,
- спецификацију опреме, постројења и уређаја,
- технологију рада у откопној јединици, са описом провјетравања, транспорта, управљања кровином,
- посебне мјере заштите, и
- цртеже и планове у прописаној размјери.

Члан 52.

Транспорт садржи:

- податке о количанима и врстама материјала које треба транспортовати,
- анализу могућих транспортних средстава и избор величине и капацитета опреме за транспорт и извоз,
- шему транспортних и извозних путева,
- рјешење извоза,
- сигнализацију и начин управљања транспортом и извозом,
- мјере заштите, и
- посебне мјере заштите за превоз људи.

Члан 53.

Провјетравање јаме садржи:

- анализу гасоносности и угрожености од опасне минералне прашине,
- приказ опасности од јамских пожара,
- прорачун потребне количине ваздуха за сепаратно провјетравање,
- прорачун потребне количине ваздуха за провјетравање откопних радилишта и осталих јамских просторија,
- прорачун укупне количине ваздуха, са шемом вентилационе мреже, профилима јамских просторија, количина ваздуха по гранама и основне параметре вентилационе мреже,
- приказ развођења ваздуха, вентилациону мрежу и локацију главних вентилационих објеката,
- избор главних и сепаратних вентилатора и остале опреме, и
- процјена утицаја система провјетравања на транспортне системе у смислу стварања угљене или друге прашине која је запаљива или под одређеним условима експлозивна
- рјешење напуштања и контроле јаме односно јамских просторија у случају заплињења, потпуног прекида провјетравања или при несрећи.

Члан 54.

Одводњавање јаме садржи:

- анализу фактора од битног утицаја на одводњавање,
- податке о количини подземне воде,
- избор основне концепције система и режима одводњавања,
- шему одводњавања са избором опреме по капацитетима, и

- рјешења заштите од изненадне провале површинске и/или подземне воде у јаму.

Члан 55.

Снабдијевање погонском енергијом садржи:

1. Анализу потенцијалних потреба по врстама енергије;
2. Врсту усвојене енергије и разлоге;
3. Снабдијевање електричном енергијом која садржи:
  - приказ постојеће електроенергетске мреже,
  - шему напајања електричном енергијом,
  - прорачун потребне снаге извора напајања електричном енергијом,
  - локацију прикључака рудничке мреже на јавну електродистрибутивну или електропреносну мрежу,
  - локацију и главне карактеристике свих елемената високонапонске и нисконапонске мреже и одабраних система заштите електричних мрежа од додира дијелова под напоном, кратког споја, преоптерећења и др,
  - прорачуне и провјере у условима нормалног стања и хаваријским (инцидентним) стањима,
  - избор опреме према условима мјеста уградње, и
  - предмјер и предрачун опреме и радова.
4. Производњу и развођење компримираног ваздуха, који садрже:
  - биланс потребних количина компримираног ваздуха,
  - начин развођења, локације прикључака и основне карактеристике мреже компримираног ваздуха, и
  - предмјер и предрачун опреме и радова.
5. Посебне мјере заштите.

Члан 56.

Телефонске везе, даљински надзор, сигнализација и алармна сигнализација садрже:

- просторни распоред главних рударских објеката, постројења и уређаја, откопних и припремних радилишта,
- анализу потреба телефонских веза, сигнализације и алармне сигнализације, и
- основне карактеристике и размјештај уређаја и инсталација, телефонских веза, даљинског надзора, сигнализације и алармне сигнализације.

Члан 57.

Снабдијевање индустријском и питком водом садржи:

- биланс потреба за индустријском и питком водом,
- изворе снабдијевања и локацију објеката за снабдијевање водом, и
- шему водоводне мреже за индустријску и питку воду.

Члан 58.

Рекултивација садржи:

- структуру површина по намјени кориштења,
- избор култура за рекултивацију у односу на природне и економске услове, и

- техничку рекултивацију површина односно уређење рударским радовима захваћеног простора.

Члан 59.

Главни рударски пројекат постројења припреме и оплемењивања минералних сировина садржи:

- опћи дио
- пројектна рјешења, и
- техничке пројекте.

Члан 60.

Општи дио главног рударског пројекта постројења припреме и оплемењивања минералних сировина садржи:

- образложење локације постројења у односу на лежиште и транспорт минералне сировине, комуникације, мјесто потрошње, снабдијевање енергијом и водом, одлагање јаловине, пречишћавање технолошке воде и сл.,
- врсту, количину и квалитет минералне сировине према физичким и хемијским својствима,
- податке у вези са одобреним технолошким процесом, са лабораторијским, полуиндустријским и индустријским резултатима истраживања,
- анализу капацитета постројења, и
- склоност минералне сировине самозапаљењу, експлозивност прашине, агресивност, радиоактивност и друга својства.

Члан 61.

Пројектна рјешења рударског пројекта постројења припреме и оплемењивања минералних сировина садржи:

- технолошку шему са описом технолошког процеса,
- локацију објекта и комуникације на ситуационом плану,
- рјешење објекта и постројења за припрему и оплемењивање минералних сировина, и
- рјешење снабдијевања погонском енергијом и водом.

Члан 62.

Рјешење објекта и постројења за припрему и оплемењивање минералне сировине садржи:

- допрему минералних сировина,
- припрему и ускладиштење минералних сировина,
- оплемењивање минералних сировина,
- усклађивање и отпрему готових производа,
- одлагање јаловине,
- пречишћавање отпадних вода,
- комуникације,

- заштиту околиша од штетних утицаја, и
- посебне мјере заштите.

Члан 63.

Рјешење снабдијевања погонском енергијом и водом објеката и постројења припреме и оплемењивања минералних сировина садржи:

- биланс потреба за електричном енергијом, топлотном енергијом, водом, компримираним ваздухом,
- снабдијевање електричном енергијом,
- снабдијевање компримираним ваздухом,
- снабдијевање индустријском и питком водом,
- снабдијевање топлотном енергијом, и
- телефонске везе, сигнализацију и управљање технолошким процесом.

Члан 64.

Свако од рјешења из чл. 62. и 63. овог правилника садржи:

- намјену и задатак на бази технолошког процеса,
- техничко рјешење са потребним цртежима и приказом уклапања у објекте и цјелину рудника,
- прорачуне, односно примјену важећих стандарда и прописаних техничких мјера,
- потребне подлоге за грађевинско пројектовање,
- организацију одржавања просторија, опреме и постројења,
- мјере заштите објеката, опреме и постројења од потенцијалних опасности, и
- мјере и средства за личну заштиту и организацију прве помоћи.

Члан 65.

Технички пројекат израђује се појединачно за објекте или дијелове технолошког процеса, као детаљна разрада ревидираних и усвојених пројектних рјешења.

Члан 66.

Технички пројекат за рударске објекте или дијелове технолошког процеса садржи:

- пројектни задатак заснован на пројектним рјешењима са условима које објекат треба да испуњава, с обзиром на његову функцију у технолошком процесу,
- подлоге за пројектовање,
- приказ постојећих и програмираних истражних и научних радова и експертиза,
- приказ пројектног рјешења објекта или дијела технолошког процеса и образложење у случају одступања од рјешења,
- технички опис извођења, избор конструкције, статички прорачун и примјену стандарда, и детаљне цртеже и скице, у прописаној размјери у складу са стандардима,
- спецификацију радне снаге за вођење технолошког процеса и одржавања,
- предмјер и предрачун радова (спецификацију опреме, уређаја, постројења и инсталација),

- организацију радова и технолошки редослијед извођења (нормативи радне снаге, главни и потрошни материјал и сл.),
- врсту и начин снабдијевања погонском енергијом,
- мјере заштите при изградњи објекта, и
- мјере заштите у експлоатацији објекта.

Члан 67.

Главни рударски пројект за бушотинску експлоатацију минералних сировина садржи:

Податке о врсти, количини и квалитет минералне сировине, типу и карактеристикама лежишта и пратећих стијена, а нарочито:

- врсту, количину и квалитет,
- опис обављених истражних радова,
- физикалне и технолошке карактеристике лежишта и минералне сировине,
- податке о штетним, опасним и отровним својствима минералних сировина,
- техничко –технолошке могућности црпљења флуида, отопине и пулпе из лежишта,
- процјена степена искориштености минералне сировине из лежишта,
- анализу могућности кориштења откопаних дијелова лежишта за једнократно или вишекратно складиштење – одлагање енергената, отпада итд., и
- друге податке и карактеристике лежишта, који могу утицати на сигурно извођење рударских радова и искориштење лежишта.

Члан 68.

Бушотинска експлоатација минералних сировина изводи се на основу Главног рударског пројекта.

Изградња истражних и експлоатационих бушотина изводи се на основу рударског пројекта (главни или допунски).

Радови (који нису обухваћени главним или допунским рударским пројектом) на изграђеној бушотини се изводе на основу Поједностављеног рударског пројекта.

Типски рударски пројект (главни или допунски) за изградњу експлоатационих бушотина може се примијенити на потпуно истраженом експлоатационом пољу и условима када не постоје зоне са повишеним слојним притисцима.

Члан 69.

Техничко-технолошка рјешења извођења рударских радова:

- рударско- технолошки дио с разрадом лежишта,
- методе разарања крутих минералних сировина и поступке повећања коефицијента добивања текућих и гасовитих минералних сировина,
- систем за придобивање и сабирање,
- оплемењивање,
- складиштење у геолошким структурама,
- размјештај рударских објеката,
- транспорт локалним цјевоводима,
- збрињавање технолошког отпада,

- снабдијевање погонском енергијом,
- рјешење расвјете, сигнализације и систем веза,
- организацију рада, средства рада и и радну снагу,
- приказ утрошка главног потрошног материјала и енергената,
- динамика извођења и временски план радова,
- мјере сигурности и заштите,
- поступак трајног напуштања рударских објеката
- уређење рударским радовима захваћеног простора,
- приказ основних финансијско-економских показатеља, и
- одговарајућу графичку документацију.

Члан 70.

Рударско- технолошки дио с разрадом лежишта садржи:

- границе истражног простора односно експлоатационог поља,
- капацитет производње, с приказом плана и анализе искориштења лежишта,
- распоред, врсту и број производних бушотина,
- распоред и број откопних комора, начин разарања и поступак експлоатације крутих минералних сировина,
- начин транспорта пулпе, отопине и лежишних флуида из бушотине,
- конструкцију бушотина с дубином уградње, промјером и квалитетом заштитних цијеви,
- технологију израде бушотине,
- сигурносну опрему ушћа бушотине у току њене изградње,
- тип бушотинских глава(е),
- врсту, количину и квалитет радних флуида који се користе при изради канала бушотине,
- начин уградње и цементирање заштитних цијеви,
- раскривање и откривање интервала,
- освајање, испитивање и опремање бушотине,
- прорачун и одабир опреме,
- бушотински радни простор,
- попутне радове при изради бушотина,и
- посебне мјере заштите.

Члан 71.

Систем за придобивање и сабирање садржи:

- технологију система за придобивање и сабирање на истражном простору односно експлоатационом пољу,
- прорачун и одабир опреме за придобивање, сабирање и транспорт локалним цјевоводима,
- поступак збрињавања отпада прије оплемењивања,
- приказ размјештаја објеката с означеним комуникацијама,
- приказ учинака по појединим фазама рада,
- управљање и надзирање процеса, и
- посебне мјере заштите.

Члан 72.

Оплемењивање садржи:

- технолошко рјешење с прорачуном капацитета и одабиром опреме,
- приказ размјештаја објеката с означеним комуникацијама,
- поступак с технолошким отпадом и његово збрињавање,
- приказ учинака по појединим фазама рада,
- управљање и надзирање процеса, и
- посебне мјере заштите.

Члан 73.

Складиштење садржи:

- технолошко рјешење с прорачуном капацитета и одабиром опреме,
- назнака врсте и својства флуида који се утискује,
- приказ размјештаја објеката с означеним комуникацијама,
- приказ учинка по појединим фазама рада,
- управљање и надзирање процеса, и
- посебне мјере заштите.

Члан 74.

Снабдијевање погонском енергијом садржи:

1. врсте погонске енергије, биланс потреба с образложењем за њихову примјену;
2. анализа рационалног трошења појединих врста енергије;
3. снабдијевање електричном енергијом с приказом:
  - постојеће електроенергетске мреже,
  - прорачуна потребне снаге извора напајања,
  - локација прикључака на изворе напајања,
  - шема напајања електричном енергијом,
  - карактеристике главних трансформаторских станица,
  - прорачун, разрада и карактеристике високонапонске мреже,
  - прорачун, разрада и карактеристике нисконапонске мреже до појединих трошила,
  - одабир и прорачун заштите при кориштењу електричне енергије,
4. осигурање и развод компримираног ваздуха с приказом:
  - прорачуна потребних количина;
  - начина и прорачуном развођења, и
  - локацију и основне карактеристике главних прикључака и потрошача.
5. приказ снабдијевања и другим врстама енергије;
6. одабир и прорачун опреме;
7. посебне мјере заштите.

Члан 75.

Мјере сигурности и заштите трабају бити обрађене у сагласности са техничким нормативима за одређене рударске радове те врсту минералне сировине за коју се ради пројекат и садржи:

- општи дио,
- заштиту на раду,
- заштиту од пожара и експлозије, и

- заштиту околиша.

Члан 76.

Рударски пројекат за потпуну и трајну обуставу рударских радова садржи:

- техно-економску анализу оправданости обуставе,
  - основне концепције радова за потпуну и трајну обуставу рударских радова,
- и
- техничка рјешења појединих фаза.

Члан 77.

Техно-економска анализа оправданости обуставе рударских радова садржи:

- економско финансијске показатеље пословања правног лица у том рударском објекту,
- број и структура запослених и приједлог рјешења њиховог радног статуса,
- предмјер и предрачун укупних трошкова потпуне и трајне обуставе рударских радова,
- стање резерви минералне сировине, и
- друге показатеље од значаја за оцјену оправданости потпуне и трајне обуставе рударских радова.

Члан 78.

Основне концепције радова за потпуну и трајну обуставу рударских радова садрже:

- општи дио (разлози обуставе, документи који су прописани законом, приказ изведених радова, инсталирани капацитети, опис стања главних рударских објеката, подаци о утицају изведених рударских радова на околиш),
- ажуран графички приказ стања радова у вријеме потпуне и трајне обуставе (планови, скице и др.), и
- приказ основних карактеристика земљишта, минералних сировина, климатских и вентилационих услова (за јаму) одвођавање, комуникације и др.

Члан 79.

Техничка рјешења појединих фаза садрже:

- техничка рјешења технологије извођења радова на објектима (подземни и надземни),
- концепцијско рјешење односно фазе извођења радова,
- довођење објекта у стање које одговара стандардима и прописима у одговарајућој области,
- технички опис радова,
- динамички план радова,
- предмјер и предрачун, и
- мјере заштите.

Члан 80.

Главни рударски пројект за изградњу подземних односно надземних објеката који су везани и који нису везани за експлоатацију минералних сировина (тунели, хидротехнички објекти, галерије, магацини експлозивних средстава, окна, сепарације и др.) унутар или ван експлоатационог поља ради се самостално или у склопу пројекта за извођење рударских или грађевинских објеката нарочито садржи:

- пројектни задатак,
- урбанистичко техничке услове са подлогама за пројектовање,
- основни концепт са динамиком извођења рударских радова,
- техничка рјешења по којима ће се изводити рударски радови, са потребним прорачунима, плановима, цртежима и скицама,
- техничко рјешење одлагања ископаног материјала, односно одлагалишта са потребним прорачунима, плановима, цртежима и скицама,
- техничко рјешење снабдијевања погонском енергијом,
- предмјер и предрачун радова;
- опште и посебне мјере заштите, и
- мјере заштите околиша.

V. ДОПУНСКИ РУДАРСКИ ПРОЈЕКАТ

Члан 81.

Допунски рударски пројекат по правилу садржи елементе прописане за главне рударске пројекте уколико нису обухваћени главним рударским пројектом, а нарочито:

- пројектни задатак,
- приказ постојећег стања,
- подлоге за пројектовање,
- образложење потребе изградње, односно реконструкције,
- техничко рјешење задатка са уклапањем у постојећи систем експлоатације,
- уклапање новог или реконструисаног рјешења у пројектна рјешења главног рударског пројекта,
- техничко-економску анализу оправданости изградње новог или реконструкције постојећег објекта, постројења, уређаја односно постојећег система експлоатације,
- предмјер и предрачун опреме и радова, и
- посебне мјере заштите.

Члан 82.

Допунски рударски пројекат новог одлагалишта, поред елемената из члана 81. овог правилника, садржи још и:

- припрему подлога за одлагалиште, и
- заштиту одлагалишта од површинских и подземних вода.

Члан 83.

Допунски рударски пројект за изградњу главно јамског (укопаног) магазина, подземног рудничког и помоћног складишта експлозивних средстава, поред елемената из чланка 80. овога правилника, садржи још и :

- избор локације објекта уз одговарајуће провјере погонске сигурности,
- конструкцију објекта, статички прорачун, избор подграде и технику израде објекта,
- начин употребе објекта, и
- посебне мјере заштите.

Члан 84.

Допунски рударски пројекат за измјене у постојећој методи откопавања или постојећем систему експлоатације, поред елемената из члана 81. овог правилника, садржи још и:

- приказ постојеће методе откопавања,
- образложење потребе измјена у постојећој методи откопавања,
- техничке параметре и нормативе измјене методе откопавања, начин и вријеме њиховог праћења, начин увођења нових рјешења у постојећу методу откопавања,
- прорачун откопних учинака и учинака у откопном пољу при примјени нове методе откопавања, као и упоредни приказ остварених параметара при примјени постојеће методе, и
- посебне мјере сигурности и заштите.

Члан 85.

Допунски рударски пројект за додатна рјешења у оквиру погонске сигурности и колективне заштите радника садржи:

- приказ-анализу постојећег стања погонске сигурности и колективне заштите радника,
- образложење о потреби и значају увођења нових додатних рјешења,
- техничко рјешење задатка,
- програм и начин остваривања нових пројектних рјешења, и
- посебне мјере заштите.

VI. ПОЈЕДНОСТАВЉЕНИ РУДАРСКИ ПРОЈЕКАТ

Члан 86.

Поједностављени рударски пројекат за радове на објектима, постројењима и уређајима у постојећој јами, односно површинском копу, који нису обухваћени главним и допунским пројектом садржи:

- пројектни задатак,
- сагласност пројектанта односно пројектанта правног лица у којем је израђен пројекат,
- потребне подлоге за пројектовање,

- образложење израде пројекта, уклапање пројектованог рјешења у постојеће или пројектовано стање,
- техничко рјешење са локацијом и одговарајућим цртежима и скицама,
- технички опис начина израде,
- енергетско рјешење,
- економско-техничку анализу,
- цртеже и планове у одговарајућој размјери,
- предмјер и предрачун опреме и радова, и
- посебне мјере заштите.

Члан 87.

Дозволу за извођење рударских радова и употребу рударских објеката изграђених по поједностављеном рударском пројекту издаје технички руководилац рудника.

VII. ОПРЕМАЊЕ РУДАРСКИХ ПРОЈЕКТА

Члан 88.

Рударски пројекти опремају се на начин да се што лакше може пратити њихов садржај и уочити битни подаци о инвеститору, израђивачу и ревиденту пројекта.

Странице текстуалног дијела рударског пројекта означавају се бројевима и међусобно се увезују тако да се листови не могу вадити. Прилоге треба означити бројевима и увезати у рударски пројект односно посебну књигу (у случају већег броја прилога).

Насловна страна (корица) рударског пројекта садржи:

- назив инвеститора,
- назив рударског пројекта,
- назив правног лица израђивача пројекта, и
- број пројекта и датум израде.

Члан 89.

Унутарња насловна страна рударског пројекта садржи:

- назив инвеститора,
- назив рударског пројекта,
- назив правног лица израђивача пројекта, са пописом пројектаната и сарадника с потписима,
- име и презиме и потпис одговорног лица правног лица у којем је израђен пројекат овјерен печатом и
- број пројекта и датум израде.

Члан 90.

Рударски пројекат иза насловне стране из члана 88. овог правилника садржи обавезно и слиједеће:

- пуни назив правног лица израђивача пројекта,
- пројектни задатак,
- попис подлога за пројектовање (прописи, пројекти, дозволе, сагласности и др.),
- садржај текстуалног дијела пројекта,
- попис табела, слика и шема, и
- попис прилога.

Члан 91.

Прилози из члана 90. алинеја 6. овог правилника требају имати одговарајућу саставницу која садржи:

- назив рударског пројекта,
- назив прилога,
- редни број прилога,
- име, презиме и потпис главног пројектанта, пројектанта односно овлаштених лица за израду појединих дијелова рударског пројекта и осталих сарадника на изради прилога рударског пројекта,
- датум израде прилога, и
- размјеру (за прилоге који се раде у размјери).

Уз саставницу из става 1. овог члана, прилози морају имати и легенду с тумачем.

Члан 92.

У рударски пројекат се улаже:

- рјешење одговорног лица правног лица о именовану стручног тима за израду предметног пројекта са доказима да су именовани пројектанти распоређени на мјесто пројектанта и доказима о кретању у служби,
- акт инвеститора о избору ревидента (правног лица) за ревизију пројекта,
- рјешење одговорног лица правног лица о именовану ревидента пројекта односно ревидената за ревизију појединих дијелова пројекта или комисије кад се ревизија врши путем комисије,
- ревизиона клаузула која поред наведеног у члану 79. Закона о рударству Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 26/10) садржи и број, датум и сједиште правног лица,
- извјештај односно коначни извјештај о извршеној ревизији рударског пројекта поред наведеног у члану 78. Закона о рударству Федерације Босне и Херцеговине садржи и број, датум и сједиште правног лица,
- изјаву главног пројектанта одосно пројектаната која поред наведеног у члану 75. Закона о рударству Федерације Босне и Херцеговине садржи и број, датум и сједиште правног лица, и
- мишљење службе заштите на раду на предметни пројект с бројем, датумом и сједиштем правног лица.

Члан 93.

Правна лица су дужна водити евиденције по врсти о изданим исправама из члана 92. овог правилника.

ВИИИ. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 94.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да се примјењује Правилник о садржају дугорочних програма и рударских пројеката ("Службени лист СРБИХ", број 28/79).

Члан 95.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Федерације БиХ“.

МИНИСТАР

Ердал Трхуљ

Број: 06-34-2149/10
13.6.2012. године
Мостар